

УДК 619:616.99:636.5

© 2011

*Євстаф'єва В. О., доктор ветеринарних наук,
Михайлютенко С. М., аспірант**

Полтавська державна аграрна академія

ПОШИРЕННЯ КИШКОВИХ НЕМАТОДОЗІВ ГУСЕЙ У ГОСПОДАРСТВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Рецензент – кандидат ветеринарних наук С. М. Кулинич

За результатами здійснених копроовоскопічних досліджень встановлено значне поширення кишкових нематодозів у гусей господарств Полтавської області (Глобинського, Зіньківського, Новосанжарського, Чорнухинського районів), а саме: амідостомоз, гангулетеракоз, капіляріоз. Із числа паразитозів гусей найбільший відсоток становили моноінвазії (50,8 %). Поліінвазії (49,2 %) склалися з асоціацій: амідостомоз + капіляріоз, капіляріоз + гангулетеракоз, амідостомоз + гангулетеракоз, амідостомоз + гангулетеракоз + капіляріоз.

Ключові слова: гуси, амідостомоз, гангулетеракоз, капіляріоз, екстенсивність та інтенсивність інвазії.

Постановка проблеми. Інвазійні хвороби водоплавних птахів мають значне поширення й завдають суттєвих економічних збитків як невеликим приватними господарствам, так і великим – при промислового розведенні. Внаслідок гельмінтозів молодняк відстає в рості та розвитку (а певна його частина гине), знижується вгодованість дорослих птахів, несучість і виводимість яєць, племінна цінність гусей [2–4]. Враховуючи значну кількість водоплавних птахів у загальній структурі промислового виробництва м'яса птиці, в Україні за останні 15–20 років моніторинг інвазій гусей проводився недостатньо. Тому вивчення цього питання в зональному аспекті має не лише наукове, а й практичне значення, що дасть змогу підвищити ефективність лікувально-профілактичних заходів стосовно паразитозів гусей [8].

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Дослідження, які проводилися в різних кутках світу, вказують, що з-поміж паразитів гусей домінують наступні інвазії: нематодози (амідостомоз, гангулетеракоз, капіляріоз), цестодози (дрепанідотеніоз, гіменолепідоз), трематодози (нотокотилідоз, ехіностоматидози), а також протозоози (еймеріози). Нерідко перебіг інвазійних хвороб буває асоційованим. Ураженість гусей

паразитами в окремих регіонах країни досягала 100 % за інтенсивності від декількох екземплярів до сотень гельмінтів у одній птиці [4–8].

Мета і завдання досліджень. Метою досліджень було вивчення поширення та видового складу кишкових нематодозів гусей у господарствах різної форми власності Полтавської області. У завдання досліджень входило визначення II та EI гельмінтозів водоплавної птиці.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили впродовж зимово-весняного періоду 2011 року на базі наукової лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи факультету ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії. Вивчення епізоотичної ситуації з кишкових гельмінтозів гусей здійснювали у господарствах Полтавської області (Глобинський, Зіньківський, Новосанжарський, Чорнухинський райони).

При епізоотологічному обстеженні гусей віком від 21 до 23 місяців горківської та миргородської сірої порід основними показниками були екстенсивність й інтенсивність ураження (EI та II) птиці гельмінтами. Фекалії досліджували стандартизованим методом за Г. А. Котельниковим і В. М. Хреновим (1981). Визначення яєць гельмінтів до виду проводили під мікроскопом при збільшенні $\times 120$ та за допомогою атласу гельмінтів тварин [1].

Результати досліджень. За результатами гельмінтологічних обстежень гусей різних порід у птахогосподарствах Полтавської області встановлено наявність кишкових гельмінтозів: амідостомоз, гангулетеракоз, капіляріоз, а також їх асоціації. Всі досліджені господарства були неблагополучними щодо кишкових нематодозів гусей.

Проведені нами копроовоскопічні дослідження виявили, що інвазованість гусей у господарствах Полтавської області, в середньому, становила: амідостомами (39,7 %), гангулетеракісами (14,2 %) та капіляріями (40 %) (табл. 1).

* Керівник – доктор ветеринарних наук В. О. Євстаф'єва

1. Поширення кишкових нематодозів гусей у Полтавській області

Райони	Порода гусей	Поголів'я (досліджено гол.)	Інтенсивність інвазії, екз./1 кр. (min-max)			Екстенсивність інвазії, %		
			А	Г	К	А	Г	К
Глобинський	горківська	1200 (55)	0,3-2,3	0,3-1,3	0,3-1	60	16,4	23,6
Зіньківський	миргородська сіра	2895 (75)	0,3-1	0,3-2	0,3-3,7	16	40	48
Новосанжарський	горківська	3000 (90)	0,3-2,6	-	0,3-6	53,3	-	4
Чорнухинський	миргородська сіра	2017 (75)	0,3-0,7	0,3	0,3-3	32	4	44
Усього		9112 (295)	0,3-2,6	0,3-2	0,3-3,7	39,7	14,2	40

Примітка: А – амідостомоз, Г – гангулетеракоз, К – капіляріоз

2. Асоціації паразитів гусей у господарствах Полтавської області

№ п/п	Комбінації паразитів	EI, %
1	амідостомоз + капіляріоз	21,7
2	капіляріоз+ гангулетеракоз	6,1
3	амідостомоз + гангулетеракоз	3,4
4	амідостомоз + гангулетеракоз + капіляріоз	0,3

Екстенсивність капіляріозу гусей у господарствах Полтавської області коливалася від 23,63 до 48 %. Максимальне ураження реєстрували у гусей Зіньківського району (48 %), при середній інтенсивності інвазії – 1,86 екз./ 1 кр.

Ураженість птиці амідостомозною інвазією коливалася в межах від 16 до 60 %. Найвищі показники інвазованості гусей реєстрували у господарствах Глобинського (60 %) та Новосанжарського (53,33 %) районів. Інтенсивність інвазії становила в середньому 1,25 екз. яєць у 1 краплині флотаційної рідини.

Екстенсивність гангулетеракозної інвазії була невисокою й становила у господарствах Глобинського та Зіньківського районів 16,4 та 40 % відповідно, при середній інтенсивності інвазії – 0,75 екз./1 кр. При дослідженні птиці у господарстві Новосанжарського району гангулетеракоз не виявлено.

Встановлено, що з числа паразитозів гусей більшу частку становили моноінвазії (50,8 %), а

саме: амідостомозну (15,3 %), капіляріозну (12,9 %), гангулетеракозну (4,4 %).

У цілому в досліджуваних господарствах Полтавської області виявлено 4 різні видові комбінації (EI=49,2 %) збудників нематодозів гусей: амідостоми і капілярії (21,7 %), капілярії та гангулетеракиси (6,1 %), амідостоми і гангулетеракиси (3,9 %) та амідостоми, гангулетеракиси і капілярії (0,3 %) (табл. 2).

Висновки:

1. Встановлено, що найбільш розповсюдженими інвазіями гусей у господарствах Полтавської області є капіляріоз, амідостомоз, гангулетеракоз та їх асоціації.

2. Середня інвазованість птахопоголів'я у господарствах Полтавської області становила: капіляріозом – 40 %, амідостомозом – 39,7 %, гангулетеракозом – 14,2 %.

3. Серед ураженої птиці найбільший відсоток становили моноінвазії (50,8 %).

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Атлас гельмінтів тварин / І. С. Дахно, А. В. Березовський. – К.: Ветінформ, 2001. – 118 с.
2. *Богач М. В.* Інвазійні хвороби свійської птиці : Навч. посібник / М. В. Богач, А. В. Березовський, І. Л. Тараненко. – К.: Ветінформ, 2007. – 224 с.

3. *Короленко Л.* Моніторинг гельмінтозів водоплавної птиці в господарствах степової зони України та лікувально-профілактичні заходи / Леонід Короленко // Ветеринарна медицина України. – 2008. – №1. – С. 27–29.

4. Ліквідація спалаху асоційованої інвазії гусенят / І. І. Коваленко, Л. С. Короленко, В. І. Сікачина [та ін.] // Ветеринарна медицина: Зб. наук. праць. – Х., 2006. – Вип. 86. – С. 177–178.
5. Люлін П. В. Деякі особливості нематодностодозних інвазій гусей / П. В. Люлін // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини : Зб. наук. праць ХДЗВА. – Х., 2008. – Вип. 16 (41). – Ч. 2. – Т. 1. – С. 66–67.
6. Мигачева Л. Д. Ситуація по гельмінтозам водоплаваючих птахів в Московском зоопарке и меры их профилактики / Л. Д. Мигачева, В. И. Корнеева, А. А. Хуторянский // Тр. Всерос. ин-та гельминтол. – М., 1999. – Т. 35. – С. 81–84.
7. Оздоровлення гусівничого господарства від гельмінтозів / І. І. Коваленко, В. А. Сентюрин, Н. М. Ставрат [та ін.] // Ветеринарна медицина України. – 1999. – №6. – С. 28.
8. Павленко С. Ефективність бровермектину-гранулята при інвазійних хворобах водоплавних птахів / Світлана Павленко, Андрій Березовський // Ветеринарна медицина України. – 2005. – №11. – С. 12–13.